

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 27. febrúar 2018

Meðfylgjandi er umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum (stafrænt kynferðisofbeldi). (Þingskjal 37 — 37. mál.)

Virðingarfyllt,
f.h. Barnaheilla - Save the Children á Íslandi

Erna Reynisdóttir,
framkvæmdastjóri

Umsögn Barnaheilla – Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum (stafrænt kynferðisofbeldi)

Barnaheill – Save the Children á Íslandi hafa fengið til umsagnar ofangreint frumvarp og þakka fyrir það. Barnaheill vinna að vernd barna gegn ofbeldi, þ.á m. kynferðisofbeldi og hafa frá árinu 2001 rekið ábendingalínu um ólöglegt og óviðeigandi myndefni á neti sem varðar börn á einhvern hátt. Samtökin eru þátttakendur í alþjóðlegu samstarfi ábendingalína um allan heim undir regnhlífasamtökunum Inhope. Inhope vinna gegn útbreiðslu kynferðisofbeldis gegn börnum á neti.

Um stafrænt kynferðisofbeldi gegn börnum gildir ákvæði 210. gr. a. hegningarlaga. Var það tekið upp í almenn hegningarlög við fullgildinguna Lanzarote samningsins um vernd barna gegn kynferðislegri misneytingu og kynferðislegri misnotkun.

Fyrri málslíður 1. mgr. þess hljóðar svo:

Hver sem framleiðir, flytur inn, aflar sér eða öðrum eða hefur í vörslu sinni ljósmyndir, kvikmyndir eða sambærilega hluti sem sýna börn á kynferðislegan eða klámfenginn hátt skal sæta sektum eða fangelsi allt að 2 árum ef brot er stórfellt.

Að mati Barnaheilla er mikilvægt að höfð sé hliðsjón af þessu ákvæði þegar sett er regla sem lögfestir refsingu við öðru stafrænu kynferðisofbeldi en gagnvart börnum.

Eftirfarandi þarf að hafa í huga:

Í frumvarpi því sem liggur fyrir þingi er lagt til að orðalag ákvæðisins verði á þessa leið: Hver sem af ásetningu dreifir mynd- eða hljóðefni sem sýnir nekt eða kynferðislega hegðun einstaklings án samþykkis hans skal sæta fangelsi allt að 6 árum. Sé brot framið af stórkostlegu gáleysi varðar það sektum eða fangelsi allt að 3 árum.

Hámarksrefsing:

Í 210. gr. a er hámarksrefsing 2 ár, en í frumvarpi því sem hér er til skoðunar er mælt til að hámarksrefsins verði 6 ár. Verði frumvarpið að lögum mætti ætla að löggjafinn liti það alvarlegri augum að beita fullorðna stafrænu ofbeldi en börn. Líklegra er að mati Barnaheilla að um yfirsjón sé að ræða og því mikilvægt að samræma þessi tvö ákvæði áður en frumvarpið verður að lögum.

Misræmi á milli ákvæða hvað varðar framleiðslu:

Ekki er rætt um framleiðslu myndefnis í frumvarpi því sem hér er til skoðunar en það er hins vegar um það rætt í 210. gr. a. hgl. og þykja Barnaheillum ástæða til að fjalla um framleiðslu myndefnis einstaklinga af sjálfum sér eftir 15 ára aldur.

Þegar rætt er um framleiðslu myndefnis sem sýnir börn eða fullorðna á kynferðislegan hátt þarf að skilja á milli efnis sem framleitt er af einstaklingi af sjálfum sér og þess þegar einhver tekur myndir af eða gerir myndbönd af einstaklingi sem ekki hefur veitt samþykki sitt fyrir því. Að mati Barnaheilla er það hluti af sjálfsákvörðunarrétti einstaklinga hvort þeir velji að taka myndir af sjálfum sér, hvort sem um er að ræða nektarmyndir eða aðrar, til þess að eiga eða deila með öðrum með því að sýna þær eða senda þær rafrænt. Þó þarf að hafa í huga rétt barna til verndar gegn sjálfskaðandi hegðun eða ofbeldi sem þau kunna að verða fyrir við dreifingu myndefnis sem þau hafa sjálf framleitt eða búið til. Réttur til verndar togast þó á við rétt barna til að hafa skoðanir og taka ákvarðanir um eigið líf sem og að taka aukna ábyrgð á eigin ákvörðunum eftir því sem aldur og þroski leyfir. Börn njóta kynfrelsis við 15 ára aldur og því má segja að við það aldursmark eigi þau jafnframt að njóta meira frelsis en yngri börn við að taka ákvarðanir um eigin kynferðislega hegðun og þátttöku svo lengi sem þau skaða ekki aðra. Óumdeilt er að kynferðislegar myndir eru í nútímasamfélagi teknar og þeim deilt sem hluti af kynferðislegum samskiptum einstaklinga sín á milli. Það er veruleiki sem við breytum ekki að mati Barnaheilla og því mikilvægt að lög séu skýr um það skilyrði refsheimildar sé brotið hafi verið gegn kynfrelsi eða sjálfsákvörðunarrétti einstaklinga. Dreifing slíks myndefnis án skýrs samþykkis þess sem á mynd birtist á að vera refsiverð, vegna þess að hún brýtur freklega gegn rétti einstaklingsins til að taka ákvarðanir um birtingu mjög persónulegra upplýsinga. Að mati Barnaheilla þarf því að gera ráð fyrir undantekningu frá refsíákvæði 210. gr. a. þegar um er að ræða myndefni sem tekið hefur verið af einstaklingi á aldrinum 15-18 ára, af eigin líkama sem hluta af kynferðislegum samskiptum hans við jafningja. Ekki á að vera hægt að ákæra og refsa börnum fyrir slíka háttsemi, en eins og núverandi ákvæði er orðað má gera ráð fyrir að það sé hægt. Tilgangur ákvæðisins er vitaskuld sá að vernda börn frá því að aðrir framleiði myndefni af þeim í þeim tilgangi að beita þau kynferðisofbeldi og til að dreifa myndefninu á internetinu. Mikilvægt er að hrófla ekki við þeirri reglu ákvæðisins.

Skoðun og varsla:

Þegar um er að ræða myndefni sem sýnir börn eldri en 15 ára eða aðra einstaklinga á kynferðislegan hátt er mikilvægt að undanskilja þá einstaklinga refsingu sem hafa mótttekið kynferðislegt myndefni frá jafningja sem hluta af frjálsum kynferðislegum samskiptum þeirra með samþykki beggja, fyrir að skoða eða hafa í vörslu sinni slíkt efni. Það ætti hins vegar að vera óumdeilanlega refsivert að deila áfram slíku myndefni án samþykkis þess sem á myndefninu birtist.

Að mati Barnaheilla er mikilvægt að gera breytingar á ákvæði 210. gr. a. hgl. samhliða þeirri breytingu á hgl. sem lagt er til að gerði verði í frumvarpi því sem hér er til umsagnar, hvað varðar þau atriði sem hér hafa verið rædd.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi vinna að bættum mannréttindum barna og hafa Barnasáttmálann að leiðarljósi í öllu sínu starfi.